

Forfatter: Brorson, Hans Adolph

Titel: Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956

Citation: Brorson, Hans Adolph: "Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956", i Brorson, Hans Adolph: *Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956*, 1951-56, s. 396. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-brorson03grval-shoot-idm140139960094064.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956

VARIANTER I DE AF POVL OTZEN FREMDRAGNE HÅNSKREVNE SAMLINGER

En filologisk karakteristik af håndskrifterne og deres indbyrdes forhold findes i P. Diderichsens afhandling s. 437 flg.

Indledning

Povl Otzens fund af håndskrevne salmer, som han 1950 fremlagde i bogen »Nogle hidtil utrykte Vers af Brorson«, er hentet fra 5 samlinger: 1) Et par sammenhørende hefter med løs indholdsfortegnelse («Specification») i general-kirkeinspektionskollegiets »diverse sager«, nr. 18 (Rigsarkivet), af Otzen betegnet som G, her - for at undgå forveksling med Tønderheftet G - som K*). 2) Et omslag, indeholdende løstliggende brevark eller blade med en salme på hvert, i den ledreborgske håndskriftsamling 4° 570, J. W. Schroders papirer (Kgl. Bibl.): S. 3) En bog med salmer, Thotts håndskriftsamling 8° 202 (Kgl. Bibl.): T1. 4) Et tykt bind med mange sammenheftede samlinger af salmer og digte, Thott 8° 203 (Kgl. Bibl.): T2. Det er 3 af hinanden uafhængige samlinger, som her kommer i betragtning med henblik på brorsonske salmer; vi kalder dem T2a, T2b, T2c. 5) En bog med salmer, Thott 8° 204 (Kgl. Bibl.): T3.

K indeholder 15 (16) originale, 4 oversatte salmer af H. A. Brorson**), desuden 4 salmer af Nicolai Brorson***), 2 af Broder Brorson****), 2 af biskop L. Thura og 3 af rektor Chr. Falster. I indholdsfortegnelse forfatterangivelse står: *H. Hans Adolph*
* * * *
--- 397

Brorsön Past: Tondern, og: Nicolaus Brorsön Past. Bedstede. Da H. A. Brorson blev præst i Tønder 1729, og Nicolai Brorson blev forflyttet fra Bedsted 1735, må samlingen altså hidrøre fra tiden mellem disse to årstal. For at nå en nøjere tidsansættelse har Otzen henvist til, at der på foden af indholdsfortegnelsen står: *In Flensburg sind einige andere von H Hans Adolph Brorsöns Gesänge gedruckt, doch ohne sein vorwissen, daher selbige sehr vitieuse seyn sollen*, og man må give Otzen ret i, at denne bemærkning må være skreven, inden Brorson endnu selv havde ladet nogen af sine salmer trykke, altså inden hans første Tønderhefte - julesalmerne - udkom 1732.

Tidsgrænsen til modsat side får vi ved at lægge mærke til, hvordan Thuras og Falsters salmer er sammenstillet i K. Forrest står Thuras »Milde Gienløser«; så kommer de 3 af Falster, og først derefter følger den anden Thurasalme, »Naar skal da min Tiid faae Ende«. Det ser jo mærkværdigt ud, at de to af Thura på den måde er skilt fra hinanden. Men gåden løses, når vi får fat i det trykte hefte, der indeholder salmerne til biskop Thuras begravelse, »Et Guds Barns Christelige Misfornøjelse med Verden«, 1731. Her ser vi, at det var disse 5 salmer, som blev sunget, og at de netop står i den rækkefølge, som de har i K: først »Milde Gienløser«, som dog ikke er aftrykt i heftet, hvor der blot står, at den skal synges »ved Liigets Ankomst«, derefter de 3 af Falster: »Naar Mennisket er tung og træt«, »Ach! hvo vilde ikke bytte«, »O GUD, naar jeg din Naades-gaver«, og »til Udgang« endelig »Naar skal da min Tiid faae Ende«. Det er jo klart, at K, som har det hele i samme orden, hér har overtaget, hvad begravelseshæftet indeholdt*), og dermed når vi frem til,
* 398

at tilblivelsestiden for K ligger mellem Thuras begravelse den 23. april 1731 og fremkomsten af Brorsons julesalmer 1732.

Så tidligt har Brorson altså været kendt som salmedigter. Og dette uddybes yderligere, når vi betragter K lidt nærmere. Så finder vi nemlig, at Thuras og Falsters salmer på en besynderlig måde er sat ind midt i samlingen, sådan at der forud går 16 salmer af H. A. Brorson*) og bagefter kommer 3 af ham, 6 af hans brødre. Det kan sikkert kun betyde, at der i K er optaget to forskellige Brorsonsamlinger, een af Hans Adolph og een af alle tre brødre. Men herved kommer vi jo med H. A. Brorsons digtning endnu længere tilbage i tiden (jfr. s. 421-22). Når forholdet ligger sådan, må man slippe den antagelse, at det var Schraders Tøndersalmebog, hvis fremkomst 1731 gav ham stødet til salmedigtning**). Tillige lader det os se en ejendommelighed hos ham, nemlig at han i årevis har kunnet have sine salmer liggende, inden han lod dem trykke. Et blik på indholdet af K viser nemlig ikke blot, at ingen af hans salmer deri, måske på een nær, har været trykt før 1734, men endda, at 7 af dem først udkom i »Troens rare Klenodie« 1739, altså mindst 8 år efter, at de var kendt i afskrift. Noget lignende som, at han ved sin død havde alle svanesangsdigtene

liggende - til dels cirkulerende i afskrifter - uden at have fået nogen egentlig bestemmelse taget om deres udgivelse, se s. 29.

Men når Brorson har haft det sådan, er der jo ikke noget i vejen for, at hans salmedigtning kan være begyndt meget tidligt, og der er i hans vita ved bispevielsen en udtalelse, som her vistnok kan give os et holdepunkt (se s. 245). Efter omtalen af, at han 1717 blev huslærer i Løgumkloster, fortæller han, at

* * * 399

han ved den tiid begyndte at faae Meere Indsigt i den sande Christendoms beskaffenhed, under adskillige fristelser, i uophørlige bønner og aandelige betragtninger at smage Evangelii Sødhed, og paa saadan Maade desto glædeligere at fortsætte sit Studium Theologicum; og hertil føjer han så ordene: af hvilcken kilde ogsaa hans bekjændte Psalme-Bog, kaldet Troens Rare Klenodie, har haft sin udspring. Disse ord skal naturligvis ikke knyttes til det teologiske studium, men til hele det aandelige gennembrud, han har skildret. Han vil sige, at ligesom dette hjalp ham til en glædelig fortsættelse af studiet, således var det ogsaa kilden til hans salmedigtning. Hermed kunne der vel nok være ment, at gennembruddet gav ham det livsindhold, hvoraf senere i livet hans salmer udsprang; men det er dog sikkert en naturligere forståelse, at salmerne i Troens rare Klenodie dengang begyndte at blive til. Tidspunktet står noget ubestemt (ved den tiid); men at det har ligget omkring 1717, da han var 23 år, er tydeligt.*

Men tilbage til K! Når denne samling findes blandt kirkeinspektionens papirer, skønt dette kollegium først blev oprettet 1737, kan det vel kun bero på, at den har tilhørt en af de mænd, som fik sæde i kollegiet (A. Hojer? J. W. Schröder? J. L. Holstein?), antagelig sendt ham som en prøve på salmer, der kunne bruges i en ny salmebog. Hvem afsenderen har været, lader sig næppe sige.

S er en lille samling på 6 salmer, alle af H. A. Brorson**), de 4 oversatte. Da bladene eller arkene ligger løst med en salme på hvert, kan man ikke se, hvilken orden der er tænkt for dem***); men over »Drag ind ad dine porte« er der skrevet: *Diese Gesänge hat HrP. Brodersen übersetzt und sendet sie zur Probe und Beurtheilung der übrigen.* Der må her åbenbart være tale om et bidrag til en påtænkt ny salmebog. J. W. Schröder, til hvis papirer S hører, var ivrig for denne sag. Og når det hedder, at

* * * 400

Brorson »sender« salmerne - de er dog ikke ligefrem skrevet med hans hånd, - har det betydelig interesse. Det viser nemlig, at selv om man næppe kan antage, at han har anvendt sine Tønderhefter i kirken,*) må det dog have været hans håb at få sine salmer optaget i en kirkesalmebog, så de må ses som digtet med gudstjenesten for øje. For øvrigt har den, der skrev de anførte ord, været klar over, at det ikke var lutter oversættelser; for der står med samme hånd over en af originalerne: *Dieses hat Hr. P. Brodersen selbst gemacht.* Da Brorson kaldes P dvs. Pastor, må samlingens tilblivelsestid sikkert ligge før 1737, da han blev stiftsprovst. Man kan vel endda sætte den til før 3.9.1736, da Pontoppidan fik udarbejdelsen af den nye salmebog overdraget; efter den tid ville salmerne sandsynligvis være sendt til ham og ikke til Schröder. Af salmerne er de 5 trykt 1734-35, 1 i 1739. Man kan ikke bruge det tidligste trykkeår som tidsgrænse, sådan at man regner med, at når en salme først var trykt, ville den ikke blive optaget i en skreven samling; for i K har vi jo set det modsatte med Thura og Falster. Men da een af de oversatte salmer (nr. 197) er af Schrader, må tilblivelsen af S ligge efter hans salmebog 1731.**)

T1 fremtræder som en rigtig bog, men uden titelblad. Indholdet er en stor samling salmer, deriblandt 8 af Brorson***), de 7 originale. Samlingen er opstillet i en række afsnit - advent, jul, nytår, o. s. v. - med åben plads sidst i hvert afsnit til at indføje flere salmer. Afsnittene synes oprindeligt at have været små løse samlinger på eet eller to af de læg, bogen består af;

* * * 401

det forklarer, at rækkefølgen i eet tilfælde er bleven meningsløs (»Paaske-Psalmer« foran »Om Christi Lidelse«), og at den ikke stemmer med det alfabetiske register og indholdsfortegnelsen bag i bogen. Det fælles præg, f.eks. i overskrifterne, viser dog, at det hele fra først af har været ment som en enhed. De brorsonske salmer står i 4 forskellige afsnit, hver gang som de sidste. Den særlige håndskrift tyder på, at de (sammen med enkelte andre) er tilføjet senere.

Bogen, der synes bestemt til rent opbyggelig brug, giver os et slående eksempel på, at trykte salmer optages i en skreven samling; der er 2 fra Ægidius' salmebog, 1717, ja endda een fra Kingos Aandelige Siunge-koor II, 1681*). Det samme må sikkert være tilfældet, når vi møder 7 fra Brorsons »Nogle Jule-Psalmer«. Disse kan nemlig ikke antages at have været kendt i afskrift før trykningen, da det på titelbladet udtrykkelig hedder, at de er *til den forestaaende... Jule-Fest... i Hast sammenskrevne... 1732**)*. Deres indførelse i samlingen må da ligge efter dette år***). Tidsgrænsen til modsat side kan man måske finde ved at se på »I denne søde jule-tiid«. At v. 6 her har formen fra 1732 og ikke den ændrede fra Klenodiet 1739, betyder vel ikke så meget; men man må lægge vægt på, at v. 7, som ikke blot er tilføjet i Pontoppidan og Klenodiet, men som også foreligger i afskrift i Johanna Christina Rieses eksemplar af »Nogle Jule-Psalmer«, ikke er kommet med. T1 er derfor næppe senere end 1730'erne. Ydermere finder vi »Gak hen i Gethsemane« i en form med flere vers end i »Nogle Paszions-Psalmer«, 2. oplag 1735. Denne form er sikkert den ældste;

men det er ganske vist ikke givet, at *T1* derfor behøver at være ældre end passionssalmerne; det kan jo tænkes, at samleren har syntes bedre om den længere form. - Når der på sidste side af *T1* står: *Alle Disse ere oversatte og med fliid reviderede af E. O. Schwartzkopf *****), indeholder det jo i alt fald een urigtighed.
* * * *
--- 402

Den er så meget mærkeligere, som håndskriften er Schwartzkopfs egen, kendt fra hans Lille Erindrings-Lexicon, 1740, mskr., Ny kgl. saml. 8° 356 (Kgl. Bibl.).

T2, det store blandingsbind med samlinger af højst forskellig art. Den første indheftede samling (i P. Severinsens vedlagte indholdsfortegnelse: A), s. 5-46, *T2a*, har 5 originale, 4 oversatte salmer af H. A. Brorson*) og derudover kun en bøn og en salme; en af de brorsonske originaler er fra julesalmerne. - En samling længere inde (indholdsfortegn.: M), s. 153-284, *T2b*, har 2 originale salmer af H.A.Brorson**), desuden 3 salmer***) og et sørgedigt af Nic. Brorson samt en af Falsters og en af Thuras salmer. - Den sidste samling i bindet (indholdsfortegn.: U), s. 405-46, *T2c*, har 1 original salme af H. A. Brorson****), desuden en Ægidiussalme. - »Gak hen i Gethsemane«, som findes både i *T2b* og i *T2c*, har begge steder en form med flere vers, næsten helt som i *T1*. »Nu JEsus til sin pine gaaer« har i *T2b* en fyldigere og sikkert ældre form end den trykte fra 1733-34. Tilblivelsestiden for de 3 samlinger er formodentlig omtrent som for *T1*.

T3 er en bog uden titelblad med 24 salmer, deraf 4 originale, 2 oversatte af Brorson); en er fra julesalmerne. Formålet med bogen er uden tvivl rent opbyggeligt. Tilblivelsestiden formodentlig som for *T1* og *T2abc*. På første side står med samme håndskrift som i den tilsvarende påtegning i *T1*: *De fleste af disse oversatte af E O Schwartzkopf*.

Mellem *T1'* *T2abc* og *T3* er der et tydeligt slægtskab, idet dog *T1* står lidt for sig selv.)

Når man vil gøre brug af varianterne i de håndskrevne samlinger, ville det være en misforståelse at gå ud fra, at vi her helt igennem havde digterens oprindelige tekst. Vi har jo set, at skrevne salmer har mulighed for at være yngre end de trykte, og især må man lægge mærke til, at der findes mange lignende tekstafvigelser i de salmer fra Kingo og Ægidius, som faktisk er overtaget fra trykte bøger. I adskillige tilfælde er der tale
* * * *
--- 403

om rettelser af den art, som vi kender fra Pontoppidans salmebog; sådanne rettelser kan være gjort lige fuldt over for et skrevet og over for et trykt forlæg af en, som har ment, at teksten kunne trænge til en forbedring. Men når dette er sagt, kommer man alligevel ikke uden om, at varianterne i mange tilfælde virkelig synes at bringe noget oprindeligt; man må ved de enkelte læsemåder prøve at finde ud af, om det forholder sig sådan.

Størst interesse frembyder de salmer i *K*, *T1*, *T2ab*, som har flere vers end de trykte udgaver. Her er der næppe tvivl om, at vi står over for noget oprindeligt fra digterens hånd, og der kan herom henvises til Otzens behandling af disse salmer. Ved salmen om Manasse (Tr. r. K., nr. 116; K, s. 11) ser man især tydeligt, hvad Brorson har tilsigtet med at udelade en hel række vers. Som man finder salmen i *K*, er den, som det hedder, *uddragen af [Manasses] Historie og Bøn*; men Brorson har senere villet skille disse to ting ad, så der blev een salme, der gengav skriftet »Manasses bøn«, og een, der skildrede hans historie dvs. hans ugudelige regering. De vers i *K*, som handlede om dette sidste, blev så udskilt, og tilbage blev den kortere nr. 116, medens indholdet af de udskilte vers gik over i en ny salme med et andet versemål, nr. 126.

Et tilfælde af anden art, hvor *K* utvivlsomt viser os den oprindelige form, er nr. 245. Her har digterens ændring af v. 1 voldt, at salmens anslag i den trykte form er blevet poetisk langt ringere, end det var i den håndskrevne. Se herom Otzen, anf. skr., s. 24 flg.; nærv. udg. II, s. 316.

K ligger tillige med en del andre håndskrevne salmesamlinger i et omslag, hvorpå der står: »Forarbejder til Pontoppidans Psalmebog«. Denne påtegning er skrevet med en udpræget nutidshånd, men er for de andre samlingers vedkommende utvivlsomt rigtig. *K* derimod hører ifølge sin tidlige tilblivelse ikke til her; den lå jo også på A. D. Jørgensens tid i en anden pakke (s. 396, note). Noget andet er, at både *K* og *S* har været led i den stræben mod en ny salmebog, som endte med Pontoppidans mandat, og det kunne naturligvis tænkes, at han havde benyttet, hvad der på
404

den måde forelå. Umuligt var det heller ikke, at han kunne have hentet Brorsons salmer fra sådanne skrevne samlinger som *T1,2,3*.

For at få klarhed herover må man først og fremmest betragte varianterne på den ene side hos Pontoppidan, på den anden i de skrevne samlinger. Viser det sig, at de falder sammen, ville det jo tyde på benyttelse fra Pontoppidans side. Det, der viser sig, er imidlertid, at hvor de falder sammen, er det så godt som kun i Tønderhefternes læsemåder. Herudover sker det blot nogle enkelte gange, hvor det drejer sig om

nærliggende småændringer af sproglig art(2 i K, 1 i S, 2 i T1 og 1 i T2a), ting, der må ses som tilfældigt sammentræf.

Dernæst er der den omstændighed, at nogle af de skrevne samlinger jo godtgør, at adskillige salmer, som først blev trykt i Klenodiet 1739, har været kendt i afskrift længe før den tid, så dersom Pontoppidan havde gjort brug af disse samlinger, måtte man vente at finde nogle af dem hos ham. Men der findes ingen.

Og endelig hans udvalg af brorsonske salmer. Han har jo 92. De skrevne samlinger har 40. Men af disse finder vi kun 18 hos Pontoppidan, så heller ikke på det område sporer man afhængighed.

Der synes med andre ord ikke at være noget, som rokker ved den antagelse, at Tønderhefteme er hans grundlag.

405

VARIANTLISTE

Overskrifter og melodiangivelser til de håndskrevne salmer er kun medtaget, når de afviger fra de trykte udgaver. I de tilfælde, hvor en salme er gengivet i fuld parallelstilling, er den trykte tekst anført efter den ældste udgave (Tønderhefter el. J1). Ellers anføres i apparatet på den første plads formen i nærværende udgave (som regel = J4), på den anden læsemåden i håndskriftet. Hvor denne stemmer med et af de andre tryk, er dette bemærket. Utvivlsomme skrivefejl er ikke medtaget.

Nr. 6. I denne søde jule-tiid. T1, s. 34. 1, 2: bør] tør = AJ1-2. 1, 6: vi vil] vil vi; siele-magt] siæl og magt. 1, 8: lof] lov = AJ1-2. 6-7. 3, 2: endskiønt] enddog. 3, 6 og 8: syng] siunge = AJ1-3. 5, 2: solen] dagen. 6, 7-10: at den kand... bringe] At den kand bedre lyde; Saa korset selv, naar Jesus vil, Maae ogsaa hielpe siælen til, Med Salmer at udbryde = A. V. 7 mangler = A.

Nr. 7. Mit hierte altid vanker. T1, s. 35. 1, 4: i deres hoved-sum] som i en hoved-sum. 5, 4: pegte] peget. 7, 4: at legge sig i skiul] at ligge udi skiul, jfr. at ligge sig i skiul AJ1. 8, 7: ey har] har ey. 9, 1: sin] sit. 10, 6: det] den.

Nr. 8. Hvordan takke vi vor HErre. T1, s. 37. 1, 3: desværre] disverre, jfr. ditz være A. 1, 6: dekke] dekker == A. 1, 7: af JEsu intet lære] af Jesus ikke lære. 2, 1: vist nok, ingen siæl] vist nok ingen siel. 2, 2: naar] hvor. 4, 2: veedst] veed; at] om.

Nr. 10. Den yndigste rose er funden. T1, s. 38. 1, 2: stiveste] hvasseste. 2, 4: vi alle] og alle; bortdøde] hendøde. 6, 3: mangel] mange = A. 7, 1: tidsel-gemøtter] tidsel-gemytter = J1-7. 7, 2: støtter] stytter = J1-3. 8, 3: faae] faaer = A J2. 8, 4: voxer] voxer = A. 9, 2: min smykke, min rose og ære] min rose, mit smykke, min ære. 10, 3: hand] den.

Nr. 18. Nu vel an! et freidigt mood. T1, s. 49. 1, 7: nyt-aars] Nye aars 3, 2: det] et. 4, 6: da] der. 4, 7: troe] al. 6, 5: est] er == J6-7. 6, 8: deylig udi livets bog] deyligt udi livets-bog.

Nr. 19. Kom hierte! tag dit regnebret. T1, s. 50; T2a, s. 5; T3, s. 59. Overskrift i T2a: Samvittigheds Prøve. Lad os saa kiende at Telle Vore Dage Psal. 90: 12 V: = A. 1, 7: trygge] sikkre T1.2a.3 = A. 2, 3: vist] Viisz T2a = A (visz). 3, 5: hvo] hvem T1. 4, 1: skiules] skiultis T3; mangel] mangens T1. 2a. 3 = AJ1. 4, 2: fule gjemme] skiulte glemmer T1. 4, 3: kaade] alle T1, kunde T2a. 3 = A, trykfejl. 4, 7: vist] visz T2a. 5, 1: for langt] forlangt T2a. 3 = J1-6. 5, 2: syndens] Syndsens T2a. 3 = A. 5, 3: vredens] verdens T1. 6, 5: du] de T1.2a.3; hen] mgl. i T1. 6, 7: nu] du T2a. 3. 7, 2: naades-dage] naades dage T1.3 = J1-7. 7, 4: nu meer for dig] for dig nu meer T1. 8, 2: naadens] Naadsens T2a. 3 = A. 8, 5: at] saa T1. 8, 6: din naades-tiid] dit levnets tiid T1. 8, 7: og ved dit lives aften faae] og ved dit livets aften faae T1; og Ved det Lives Aften faae T2a; og ved det Livets Aften faae T3.

Nr. 29. Gak hen i Gethsemane. K, s. 22; T1, s. 87; T2b, s. 153, og T2c, s. 412. Overskrift i K: Om Jesu blodige Sved i Urtegaarden. 1, 3: hvad] hvor T1. 2c. 1, 5: støv] stiød (?) T2c. 2, 1: helveds ild] Helved, Jld T2b; svovel-flod] Svogled-flod K, Svogel floed T2bc. 2, 7: paa] til K. 3, 3: udi hele] i den hele T1. 2bc. 4, 1: GUd hand mod ham] Gud imod ham T1. 2c. 4, 3: jammer-skriig] jammers-skrig T1. 4, 4: modigt] modig T2c. 4, 7: himles] Himlers KT2bc. 5, 5: saa] da T1. 2bc. 6, 7: dødens] dødsens KT2bc. == G. 7, 1: timelige] timmelige KT2c. 7, 4: GUd Fader] hans Fader T1. 2bc. 7, 5: syndens] Syndsens KT2bc = G. 7, 7: grummest] gandske T1. 8, 1: forhærdet] forbandet T2bc. 8, 3: med rette skee] med rette at skee T2b. 8, 4: vredes] Pines KT2bc. 9, 6: fandtes] fattes (?) T2b. 10, 1: under er, at] Under er det KT1, Vunder værck at T2bc. 10, 4: det

blod for længsels iver] hans blod af elskovs iver T1, det Blood for Elskovs iver T2bc. 11, 3: hierte-blod] hierte-rod T1.2bc. 11, 4: iver for] længsel til

406

T1. 2bc. 11, 6: ud i] udi KT1. 2bc. V. 12 mgl. i T1. 2bc. 12, 3: blodig saar] blodig-Saar K. 13, 1-7: som du og for... evig gave] Og for du af Kierlighed For mig leed Udi denne blodig sved, Vil du intet andet have, End ieg mig Ofrer dig Til evig gave T1. 2bc. 14, 3: hele] syndig K. 14, 7: vilt] vil KT1. 2bc. = J6-7. 15, 1: hiertens-gjerne sieleven] Hiertens gjerne, søde Ven K, tag mig da o siæle ven T1. 2bc. 15, 2: tag mig hen] gandske hen T2bc. 15, 3: at jeg faaer dig selv igien] at der intet blir igien T1. 2bc. 16, 3: min roses purpur-saft] dit purpur-blodes saft T1. din røde purpur-saft T2c. 16, 6: fier] feer KT2b. 18, 3: blodig] blodigt T1. 2b. 18, 4: al] alt T1; mit] min KT2bc. = J4-7.

T1. 2bc. har følgende vers ud over den trykte tekst. Efter v. 7: T1: Døden, som ham forestod, Piinte blod Af hans dybe hierte-rod; Søndersleed hans livets (liveds T2b, lives T2c.) aarer. At hans sved Dryppet (dryppet T2bc.) ned I blodig Taarer. Efter vers 11: T1: Ach hvad Kierlighed er sterk, Hierte merk Hendes store Underverk (Vunder Værck T2bc) At Guds (Hands T2bc) hierte Søn og glæde Livet vil Sette til, Og for mig græde. Efter vers 17: T1: Drag mig o min (nu o T2bc) Jesu ned Til din sved For (Til T2bc) at lære ydmyghed; Til din frygt og blodig (Bloedigt T2b) leye Ret at see Og din vee At overveye. T2b har følgende efterskrift: Hierte Suck. Jesu lad din bloedig Smerte Ligge mig saa nær paa Hierte, At mig Tyckes Hvor Jeg gaer, Jesus blodig for Mig staaer.

Nr. 33. Naar jeg min Jesu piinsels færd. K, s. 29. Vers. 6 og 7 er ombyttet i K. 2, 3: utaalmodigt] utaalmodig. 4, 2: vee] Væ. 4, 3: dødens] dødsens = G. 5, 2: des bedre] dissbeder. 5, 4: haardt] hart = GJ2-3. 5, 5 og 7: dødens] dødsens = G. 6, 3: det] de. 8, 1: er] var. 8, 7: dødens] dødsens = G. 10, 2: syndens] Syndsens = G; trygge sæde] Trygge-Sæde. 11, 1: O! Jesu lad din piinsels røst] Lad stedse Jesu Piinsels-Røst = GJ1-2.

Nr. 53. Frisk op til fryd, alt christen-blod T1, s. 73. 1, 1: christen-blod] Christen blod. 1, 2: at] thi. 2, 6: syndig] syndens. 3, 2-3: hvo vild' da... blev] Hvem ville da vel være seen At vaage, Jesus vaagen blev; hvem = A. 3, 6: ja skingre i hvert engle-rom] og give gienlyd i hvert rom. 4, 3: freydigt] lystigt. 4, 4: synde-flod] syndens flod. 5, 4: kølne-druer] kiølne druer. 5, 6: lad syng, hvad der ey er stum] lad siunge hver, som ey er stum; siunge == AJ2-3. 6, 3: milde] kiere. 7, 3: den blomstrer, qvæger] dens blomster qvæger. 10,1: ud af] udaf; gemøt] gemyt = J1-7. 10, 3: den stinkende vellyst-rad] det slemme velløst-fad. 11, 2: min] en. 11, 3-4: frisk! jeg... fod] Jeg vinde vil just ved dit blod Og træde Satan under fod.

Nr. 58. Drag ind ad dine porte. S. Overskrift: Diese Gesänge hat Hr. P. Brodersen übersetzt und sendet sie zur Probe und Beurtheilung der übrigen. Mel.: Guds godhed ville vi Prise. 1, 3: jeg] før. 2, 3: syndens] Syndsens = DJ2-3. 2, 8: livets] Lifsens = D. 3, 1: er] var. 7, 3: est] er = J6-7. 8, 2: de store med de smaa] den gandske jordens Kreds. 8, 3: kandst vrie dem og vende] at vrie og at vende. 8, 4: som bækkens vande gaae] hvert hierte alle steds. 8, 7: med] mod. 9, 4: som] der. 9, 5: see dog i verdens land] see dog o milde ven. 9, 8: og set dem selv i stand] og reys dem op igien. 10, 2: med] ved. 10, 7: maae] kand. 11, 1: lad hver en siel sig fryde] lad alle hierter fryde. 11, 2: i Jesu sande troe] sig udi Jesu troe. 12, 3: vold] Kunst. 12, 5: og] at. 12, 6: sømme] sømmer = J7. 12, 7: drømme] drømmer. 12, 8: væрге] verger.

Nr. 86. Nu Jesus til sin pine gaer. K, s. 16. Overskrift: Der Hand saa Staden, græd Hand over den,

og
**
-- 407

sagde. 1, 5: livets] Lifsens == Eb. 2, 3: dødens] dødsens = Eb. 2, 4: da satan og den store stad] der Sathan og den heele Stad. 2, 5: dødens] dødsens = Eb. 2, 12: evigt] ævig. 3, 2: de fleste skionne intet paa] at nesten ingen skionne paa. 3, 3: dødens] dødsens = Eb. 2, 12: evigt] ævig. 3, 2: de 3, 5: træde paa hans død og blod] Træder paa Hans dyre Blod; Træder == Eb. 3, 7: tænke] tæncker. 4, 5: med saa haard en død] med den bittre Død. 5, 12: dødens] dødsens = Eb. 6, 2: frelses] frelsers = J1-2. 7, 2: synd-sikre] o Sikkre. 7, 7: skiemte] skiempte. 7, 9: helved-klage] Helved-plage == Eb J1-2. 4-7. 7, 12: plage] Klage. 8, 7: ligne] regne. 8, 10-12: du dog kun frek... øyne-væde] Du dog kun vil i Synden lee. Og derved gjør kun spot og Spee af Jesu øyne-væde. 9, 7: Jesu frelsers. 9, 8: hiertets] Sielens. 9, 10: glæden] Glæde. 9, 11: englernes] Englenes = Eb. 10, 11: kandst] kand = J6-7. 11, 7-12, 6: K indskyder følgende 6 slutningslinier i v. 11 og 6 begyndelseslinier i v. 12: Nu du har vunden frelsermand. Hvor kunde nogen Helved Brand Mod disse Taarer stride? dit Vaade øyesyns Gestalt Har gjort mig Synden Lage-salt, Og hiertet fuld af Qvide. 12: Bort Vellyst, bort du slemme Synd, Nu seer ieg Lystens Brudne-Brynd, Hvor dend i Nøden sviger. Nu Giftens søde Smag gaar hen. Saa har ieg kun din Gift igien. Som Sielen hart bekriger. Derefter har K som sidste del af v. 12 den trykte salmes v. 11, 7-12 og som v. 13 den trykte salmes v. 12. 11, 7 (K: 12, 7) nu Jesu] kom Jesu; livets] Lifsens = Eb. 11, 10 (K: 12, 10): alt] ald. 12, 5-6 (K: 13, 5-6): din kierlighed.. at finde] du mig i Himlen unde vil j Glæde dig at finde. 12, 10 (K: 13, 10): dødens] dødsens = Eb.

Nr. 86. Nu Jesus til sin pine gaer. T2b, s. 181.

Håndskriftets afvigelser fra den trykte tekst er angivet ved kursiv. Overskrift i T2b: Om Iesu graad over Jerusalem. Mel. Kommer til mig.

Trykt tekst. Eb.

1. Nu JEsus til sine Pine gaaer
Ham Taarerne i Øyne staaer,
Og strømme-viis nedrinder,
O! hvem der kunde græde Blod
Ved denne klare livsens Flod
Paa JEsu Rosen-Kinder.
Hvi græder du, som aldrig loe?
Hvi græder verdens Lyst og Roe?
Hvi græder Himlens glæde?
Hvorledes skal jeg finde dig,
Immanuel, saa ynckelig
Paa denne Jord at græde?

2. Var det, fordi du kunde see
Din Pine Benck, gethsemene,
Og Dødsens kalk i skienket;
Da Sathan og den store Stad
Til dig at lave Dødsens bad
Var ret som sammenlencket.
Ney derfor græd min JEsus ey,
Hand traadde paa sin Pinsels vey
Med kiempe-Mod og Lengsel,
Hans Død var Beesk at tencke paa,
Men større var Hans Lyst at faae
Os frelst af evig Fengsel.

T2b

1. Nu Iesus til sin pine gaaer,
Ham *taarene i øyne* staaer,
og strømme viis ned rinder.
Ach maatte vi ey græde blod,
naar vi beseer den taare flod,
paa Iesu *rosens* Kinder.

2. Hvi græder du, som aldrig loe?
Hvi græder verdens lyst og roe?
Hvi græder Himlens glæde,
Ach hvorfor skal jeg finde dig,
min frelser-mand saa ynckelig,
paa denne jord at græde.

3. Var det, *O! frelser, for du saae,*
at Iudas pønsede alt paa,
sin frelser at forraade,
Var det for dig den Morder-stad,
tillaver dig et blodigt bad,
og Kaarsets bittre vaade.

4. Ney derfor græd *vor* Iesus ey,
Hand traade paa sin piinsels vey,
med *Hiertens lyst* og lengsel,
saa villig gik guds Kiere søn,
At frelse Adams arme Kiøn,
fra ævig død og fængsel.

* 408

Trykt tekst, Eb.

3. Men Sagen var, fordi hand saae,
De fleste skjønner indtet paa
Hans bittre dødsens Vaade,

Men lever hen foruden Bood,
Ja træde paa hans Død og Blod
Og Himmelsøde Naade,
Dog tencke fast i deres Sind,
At de skal løbe lige ind
I søde Himmerige.
Den Sag maa Hiertet sprekke Ved,
Som JESus og paa dette Sted
Ey kand for graad udsige.

4. Hand saae, der bluszed over dem,
Som boede i Jerusalem,
Guds grumme Vredes lue,
Fordi de Naadens Lyys forskiød,
Og torde med saa haard en død
Saa kier en frelser true,
Hans egen Pine har hand glemt,
Men over Staden Hierte-Klemt
I Suk og graad udbryder:
O arme stene-blinde Stad!
Jeg græder, men du leer kun ad
Den Naade, jeg dig Byder.

5. Du fordum hele verdens Priis,
Guds egen Stad og Paradiis,
Hans Residentz og Sæde,
Din Tempel i dig yndefuld,
som Demant spiller i sit guld,
Var alle frommes glæde.
Jerusalem! hvor seer du ud,
Er saadan deylig Jomfrue-Bruud
Nu til en Hore bleven,
En synde-sølet skiden Soe,
De sorte Aanders Myre-Boe,
Til dødsens Dom opskreven?

6. Ach vilde du endog idag,
Besinde ret din Frelses Sag,
Med bedrings graad og Sukke,
Da skulde end min Taare-Regn
Dig være vist et Naade-Tegn
Til vredens Ild at slucke.
Men Sathan har dig slet forryckt,
Du lever uden Sands og Frygt,
Og vilt dig ey omvende,
At Gud maae føre over dig
En jammerfuld og græsselig
Forstyrrelse og Ende.

T2b.

5. Men *lesus græd* fordi Hand saae,
at folk ey vilde skionne paa,
Hans store nød og vaade
men traade Hannem under fod,
foragtede Hans død og blod,
og Himmel-søde naade.

6. *Og gaaer saa frek i synden hen,*
med fuld beraad til dievelen,
at lade sig fordømme,
til evig-tid med siæl og Krop,
saa brast Hans graade-Kilde op,
med modig taare-strømme.

7. Hand saa der blusset over dem,
som boede i Jerusalem,

Guds grumme Vredes lue,
fordi de *lesum plat* for skiød,
og torde med *den bittre død*,
saa Kier en frelser true.

8. *Saa bliver Hand saa sorrig Klemt,*
at Aanden ved Hans Hierte stemt,
i suk og graad udbryder,
Ierusalem du Mordisk stad,
Ierusalem som leer Kund ad,
den Naade jeg dig byder.

9. *Ierusalem, Ierusalem,*
som spotter, stener, dræber den,
der raader dig dit beste,
og stræber nu, hvor dan du kand,
Al verdens gud og frelsermand,
med rættens skin kaarsfæste.

10. *betæncte du end denne dag,*
Ierusalem, din frelser sag,
med bedrings graad og sukke,
da skulde end min Taare-Regn,
dig være vist et *naadigt* tegn,
til Vredens ild at slukke.

11. Men satan har dig slet forrykt,
du lever uden sands og frygt,
og vildt dig ey omvende,
at gud maae føre over dig,
en lammerfuld og græselig,
forstyrelse og ende.

*
— 409

Trykt tekst, Eb.

7. See dog, hvor det din Søster gick,
Synd-sickre Christenhed, hun fik
Den deel du og skalt finde,
Saa fremt du ey omvender dig,
Og søger Naaden flittelig,
At bedrings graad kand rinde,
At Skiemte med vor Herres ord
Betyder Hunger Pest og Mord,
Ja evig helved Plage,
Det staaer kun paa oprigtig Bod,
Hvor den er, der er Sagen god,
Men ellers evig Plage.

10. Thi græd hand for den fule Stad,
Som Sathan selv i Skiødet sad,
Den helved Drage-Bolig,
Det folk, som slog ham selv ihiel,
Saa kandstu tenke, kiere Siel,
Hand meener det saa trolig.

8. Om dig forkyndtes Sverd og Brand;
Ja Herrens vredes grumme Band
Af alle Guds Propheter,
Om Jorden brendte under dig,
Og Himlen spaade Pest og Kriig
Med tusinde Cometer,
Hvad var det dog at ligne Mod,
At Himlens Gud paa Jorden stoed,
Din Ondskab at begræde,
Du dog kun freck til Verden seer,

Og derved virkelig beleer
Vor Jesu øyne-Væde.

T2b.

12. *I sikre Verdens Mennsker,
J slemme Christne samler jer,
Ierusalem betragter,
og hvordan Gud med sverd og mord,
vil straffe dennem, som hans ord,
og tienere foragter.*

13. *betrakter dog vor frelsers graad,
som nu om stunder er forsmaaet,
J! Verdens sidste Dage,
Det isner i hans dyre blod,
Naar du vildt ikke gjøre bod,
og mod Hans naade tage.*

14. *thi græd Hand for den onde stad,
Hvor Satan self Regenter sad,
de sorte Aanders bolig,
det folk som slog Ham self ihjel,
saa Kand du viide Kiere siel,
Hand meener det jo! trolig.*

15. *Men passer du slet intet paa,
at Hand for dine synder maae,
de salte taarer felde,
da skal du det i ævighed,
j alle Dievles piine-sted,
j Helvede und gielde.*

16. *Om dig blev ønsket ild og brand,
og herrens vredes grumme band,
af alle guds Propheter,
om jorden brændte under dig,
og Himlen spaade pæst og Krig,
med tusinde Cometer.*

17. *Hvad var det dog at ligne mod,
at Himlens Gud paa Jorden stod,
og græd saa meget modig,
og at hand blev paa Korsets træ,
ophængt i pine spot og spæ,
saa jammerlig og blodig.*

* 410

Trykt tekst, Eb.

9. *Saa græd, o sickre Siel, engang,
Den Tiid den Tiid er alt for lang,
Du levet har saa ilde,
Lad hiertet smelte bort i Vand,
At bittre Taarer flyde kand
Af øyet som en kilde,
Da skal din Jesu øyne-Taar
Formilde Hiertets dybe Saar,
Og al din graad forsøde,
Da bliver glæden meer end stoor
I Englenes udvalde Koor,
At du fra Synden døde.*

10b. *H1nd løber dig med graad imod,
Her skalt Du staae, og holde Fod,
Ey paa hans Taarer træde,
Men følge Jesu øynes Raad,*

Hvor kandstu, naar du seer hans graad,
Dig bare for at græde.

12. Tak, Jesu, for hver draabe Vand,
Som du i din Fornedrings Stand
Min Siel til Trøst lod rinde,
Jeg græder her, og længes til
Din Kierlighed mig unde vil
I Himlen dig at finde.

T2b.

18. saa græd o! *Menniske* en gang,
den tiid, den tiid, er alt forlang,
du levet har saa ilde,
at hiertet smelte *maa* i vand,
Og dine øynes sluse kand,
opbriste som en Kilde.

19. *Ach Iesu Hierte er for ømt,*
at see en synder staae fordømt,
Hand jo! maa Kinder væde,
saa følg den gode frelsers raad,
Hvor *kand du* naar du seer Hans graad,
dig bare for at græde.

20. *O! Iesu Iesu gild jeg saa,*
din bittre graad beskue maae,
i disse græde dage,
at ieg i denne Naade-flod,
maa finde Kraft og qvægning mod,
min syns og Korssets plage.

21. *saa nøye da O! frelser Mand,*
ieg samler huer een draabe-vand,
du lod paa jorden falde,
thi dine øynes taare-saft,
har salig legedom og Kraft,
med Korsset (?) beske galde.

22. *At om i denne græde dal,*
jeg tusend gange græde skal,
og dybe sukke drage,
lad mig kund dine taarer see,
saa vil jeg ret i Hiertet lee,
ad ald min Nød og plage.

23. tack Iesu for hver draabe-vand,
du udi din fornedrings stand,
min siel til trøst lod rinde,
jeg græder her *saa længe* til,
du mig i Himlen unde vil,
i *glæde* dig at finde.

Nr. 107. Guds igienfødde, nye, levende siele. T2a, s. 31. 1, 2-3] mgl. 1, 6: deyligst] deiligst. 2, 2: stemmer] stemme = Hb. 2, 5: tilhobe] tilhaabe = HJ1-3. 3, 2: Staal] steen. 3, 3: mægtigste] mægtige. 4, 1: til mode] tilmaade. 4, 3: forstode] forstaade. 5, 3: i midleren] imidlertiid = J4-7. 6, 1: syntes] siuntes = HJ1-3. 7, 2: tordne] Taarne. 7, 3: til syne] tilsiuune. 7, 6: Gud] Guds. 8, 6: vrede] Vræden. 9, 1: al kiærligheds] aldkierligheds; hvor] her = HJ1. 10, 3: velsignelsens] Velsignelses = J2. 10, 4: himlenes]
* 411

Himmelens. 11, 1: englerne] Englene == HJ6-7. 11, 4: himlenes] Himmelens. 12, 2: kiender] Kiende == HJ1; kierlige] Herlige. 12, 3: hiertens] Hiertets; abba] fader. 13, 6: tilhøre] tilhører. 14, 4: overnaturlige] over Naturlige. 15, 2: mildeste, sødste] Sødste Mildeste. 15, 3: til mode] imode. 15, 6: elske] ælsker. 16, 3: regne] regner = HJ1-3. 16, 6: fornøyelsers] fornøyelses. 17, 5: det skal de skue med dødnings farve] det skal de Dødnings (derpå tomt mellemrum) farve. 18, 2: dit] det.

Nr. 108. I dag er naadens tiid. T2a, s. 27. Overskrift: Om omvendelsen. 1, 7: mit] det. 2, 1:

behagelig] behagelig. 2, 2: fremskinner] frem skinner; straale] Straaler. 3, 5: ey bør] bør ey. 5, 6: naadens skiul] Naade skiul. 5, 7: vunders lye] Vunder Lye = J7. 7, 2: alt] ald; vort] vor. 8, 2: dørre] Døre. 8, 4: større] støre. 8, 5: hen] her. 9, 4: saar] saa. 9, 5: sin] din. 10, 4: svovle-pølen] Svovelpølen; senkes] stænches = HJ2-3. 10, 5: i dag, i dag, i dag] nu hæder det i Dag.

Nr. 114. O arme siel og hierte, kom. K, s. 9. 1, 7: den] Din. 6, 6: paa] J. 11, 4: ivrigt] ivrig. v. 12 mgl.

Nr. 115. Hvor skal jeg synder hen. K, s. 15. Overskrift: Wo soll ich fliehen hin et: oversat af Tydsken. 1, 4: haardt] hart = HJ2-3. 3, 2: brønd] brynd. 4, 1: uskyldigt] uskyldig = HJ6-7. 4, 6: havets] halsens = H. 6, 5: hvo] hvem.

Nr. 116. Al herlighedens HERre. K, s. 11.

Håndskriftets afvigelser fra den trykte tekst er angivet ved kursiv. Overskrift i K: Manassis Taarer. Uddragen af hans Historie og Bøn.

Trykt tekst, H.

1. Ald Herlighedens HERre!
Vor Faders Abrams GUD,
Som jeg har glemmt, desverre,
Og undertraad dit Bud,
Du Isacs Frygt,
Som jeg har frygtet ilde,
Du Jacobs Livsens Kilde,
Som jeg har aldrig søgt.

2. Hvad har jeg ilde slægtet
De fromme Fædre paa,
Nej! jeg mod GUD har fægtet,
Saa vidt jeg kunde naae,
Ret dum og blind,
Forhærdet og forstokket,
Af Satan ført og lokket
I alle Synder ind.

3. Nu maae jeg da bekiende
At du har alting giort,
Hvad indtil Jordens Ende
Der findes lidt og stort,
At du est GUD,
Som himlen selv har smykket,
Og Verdens Parter stykket
Af bar slet indtet ud.

K.

1. *O store Himlens Herre,
du Abrams deel og Skat,
du Gud som ieg dis verre,
saa skiendig har forlat,
Du Isacs frygt,
Som ieg ey frygte vilde
Du Jacobs Trøste-Kilde
Som ieg dog ey har søgt.*

2. *Hvi har ieg saa Vanslegtet
fra disse Fædris Pagt,
Og mod din Naade fegtet,
Af gandske Siele-Magt,
Saa Dum og Blind,
Til andre Guder vandret,
Fra dig saa plat forandret,
Mit diefle haarde Sind.*

3. *Nu maa ieg da bekiende,
at du er dog den Gud,
Som himlen lod udspende,*

*Ved dit almegtig Bud,
Og Kraftes Ord,
Du sagde og det skeede,
Ald Verden stod til reede,
Med Himmel Hav og Jord.*

* 412

Trykt tekst, H.

4. O GUd i Himmerige!
Retfærdighedens GUd!
O GUd! hvad skal jeg sige?
O GUd! hvor seer det ud?
Hvad nu for Baad?
Da jeg din store Naade
Paa en uhørlig Maade
Saa længe har forsmaaet.

5. Du holder, som i Tømme,
Det dumme Verdens Hav,
Og vender hendes Strømme
Som Hiulene paa Nav.
Men jeg har ej
Mig vilde ladet temme,
Før du mig fik i klemme
Paa Modgangs trange Vej.

6. Ald Verdens Kreds maae bæve,
Naar GUd vil bryde frem,
Og knytter kun sin Næve
Mod et forhærdet Lem,
Men som en Hiort
Den haster i sin Brynde,
Saa blev jeg ved at synde,
Gik altid vidre fort.

7. Nu har du mig i Skruer
Og Pine-Bænken lagt,
Nu seer jeg hvad jeg duer,
Nu kiender jeg min Magt,
Nu er min Fryd
Omvendt til Helved-Mørke,
Og borte er min Styrke,
For HErrrens Trusels lyd.

8. Hvad Banghed jeg maae lide
For HErrrens Vredes Damp,
Hvor Siæl og Krop maae stride
I denne haarde Kamp,
Slet ingen veed
Som ikke selv har prøvet,
At være fast berøvet
Ald Haab til Salighed.

K.

*4. Du Solens Lyys lod hente,
Af mørckheds Dumme Vraae,
Og Himlens Malning Prendte,
Saa deylig Lyys og Blaae,
Men ieg blev Blind,
Af deres glands og heede,
Begyndte at tilbede,
Dem med forhærdet Sind.*

5. Du holder som i Tømme,

det dumme Verdens hav,
Og *sencker* hendes Strømme,
J afgrunds mørcke Grav,
Men ieg har ey,
Mig vildet lade temme,
før du mig fick i Klemme,
Paa Modgangs trange Vey,

6. Al verdens Kreds maae bæve,
Naar Gud vil bryde frem
Og Knytter kun sin Næve
Mod et forhærdet Lem;
Men som en Hiort
Den haster i sin Brynde,
Saa blev ieg ved at Synde
Gick altid vidre fort.

7. Nu har *Hand* mig i skruer,
Og Pinebencken lagt,
Nu seer ieg hvad ieg duer,
Nu kiender ieg min Magt,
Nu er min fryd,
Omvendt til Helved Mørcke
Og borte er min styrcke,
for Herrens Trusels Lydd.

8. Hvad banghed ieg maae lide,
for Herrens Vredes Damp
Hvor Siæl og Krop maae stride,
J denne Haarde Kamp,
Slet ingen veed,
Som icke selv har prøvet,
At være fast berøvet,
ald haab til Salighed.

413

Trykt tekst, H.

9. Dog lader du frembyde
Din Naades dyre Pagt,
Naar vi kun ret fortryde
Vor Synd af gandske Magt,
Du vil jo ej
En Syndere forstøde,
Naar hand kun dig vil møde
Paa Poenitentzes Vej.

10. Vel maa de Fromme kiempe
I deres daglig Bood,
Begræde, døde, dempe
Den beeske Syndsens Rood,
Som i dem boer,
Med sine onde Qviste,
Dog tør de ikke friste
Den Kamp, som er saa stoor.

11. Men den, som fra din Naade
Er gandske falden hen,
Paa ingen anden Maade
Kand rettes op igien,
End at hans Aand
I Hiertens Vee og Svie
Sig jammerlig skal vrie
For Riset i din Haand.

12. Men jeg har flere sinde

Foragtet Naadens Stund,
End der er Sand at finde
Paa Havets dybe Grund,
For Skam og Spee
Jeg tør mit syndigt Øje
Ej løfte mod det Høje,
GUds Himles Lyys at see.

13. Foruden det som krænker
Min synde-bunden Siæl,
Udvortes Baand og Lenker
Vil knuge mig ihjel,
Ja ret med Magt
Mit Hovet ned ad klemmer,
Min Aande i mig stemmer,
Og gjør mit Hierte svagt.

14. Saa maae jeg billig ære
Vor GUds Retfærdighed,
Som kand de Stolte lære
At gaae i Støvet ned,
Dit Septer skal
Dismere vorde priset,
Jeg kysser nu paa Riset
I Ydmyghedens Dal.

K.

9. Dog lader du *frembryde*,
Din Naades dyre Pagt,
for dem som ret fortryde,
Sin Synd af gandske Magt,
Du vil jo ey,
En Syndere forstøde,
Naar hand kun dig vil møde,
Paa Ponitenses Vey.

10. Vel maae de fromme Kiempe,
J deres daglig Bod,
Begræde, døde, Dempe,
den *onde Syndens* Rod,
Som i dem Boer,
Med sine onde qviste,
Dog tør de icke friste,
den Kamp *der* er saa stor.

11. Men den som fra din Naade
Er gandske falden hen,
Paa ingen anden Maade,
Kand rettes op igien,
End at hans Aand,
J *Helved* vee og Svie,
Sig Jammerlig skal vrie,
for Riset i din Haand,

12. Men ieg har flere Sinde
Foragtet Naadens-Stund,
End der er Sand at finde,
Paa Havets dybe Grund,
for skam og Spee,
Jeg tør mit *syndig* Øye,
Ej løfte mod det Høye,
Guds *Himmels* Lyys at see.

13. Foruden det som kræncker,
Min synde-bunden Siel,
Udvortes Baand og *Lencke*

Vil knuge mig ihjel,
Ja ret med magt,
Mit Hovet need ad Klemmer,
Min Aande i mig stemmer,
Og gjør mit Hierte svagt.

*
- 414

Trykt tekst, H.

15. Da GUd mig lod ophøje,
Da blev jeg stiv som Træ,
Jeg vilde ikke bøje
Min stive Ryg og Knæ,
I ydmyg Bøn,
Saa GUd med Jerne-Sene
Nu bøjer mine Bene
Til min forskyldte Løn.

16. Nu lærer jeg at bukke,
Og ryste som et Løv,
Nu vilde jeg med Sukke
Mig veldte ned i Støv,
Men ej engang
Jeg ret et Suk kand drage,
For denne krumme Plage
I disse Lænkens Tvang.

17. Mit Hierte derfor segner
Til Ydmyghedens Grund,
Med Taare-Vand jeg tegner
Hvert Øjeblik og Stund,
Som GUd mig gav,
Og jeg saa plat forsømte,
Om du mig nu fordømte,
Var det min rette Straf.

= nr. 126, 1.

L. 1-6 nr. 126, 5, 1-4.

L. 7-8 nr. 126, 3, 1-4.

nr. 126, 3, 1-4.

K.

14. Da Gud mig lod ophøye,
da blev ieg stiv som Træ,
Jeg vilde icke bøye,
Min stive Ryg og Knæ,
J ydmyg Bøn,
Saa Gud med Jerne-Seene,
nu bøyer mine Beene,
Til min forskyldte Løn.

15. Nu Lærer ieg at Bucke,
Og ryste som et Løv,
Nu vilde ieg med Sucke,
Mig velte ned i Støv,
Men ey eengang,
Jeg ret et Suck kand drage,
for denne *Kummer* Plage,
J disse Lenckers Tvang.

16. Mit Hierte derfor Segner,
Til ydmyghedens Grund,
Med Taare-Vand ieg tegner,

Hvert Øyeblik og Stund,
Som *du* mig gaf,
Og ieg saa plat forsømte,
Om du mig nu fordømte,
var det min rette Straf.

17. *Men ach! naar ieg Begynder
at regne lidet op,
af alle mine Synder,
Som ieg med Siel og Krop
Foruden Tal,
J verden har bedrevet,
da har ieg lidt ulevet,
Og snart fortvile skal,*

18. *Ald ondskab at Bedrive,
det var min Leeg og Lyst,
Jeg lod min Søn aflive,
Paa Molochs varme Bryst
Hans Graad og Blod,
Mig ey bevæge kunde,
Jeg myrdte dem som Hunde,
Der sagde mig imod.*

19. *Naar Guds Prophete-Skare,
fra Herrens egen Mund,
forkyndte mig den fare,
Og Jammerlige Stund,
Som forestood,
Og ieg nu faar at føle,
da lod ieg dennem søle
J deres eget Blod.*

415

Trykt tekst, H

nr. 126, 5.

Jfr. nr. 126, 4.

18. Tak for den tunge Lænke
I steden for mit Guld,
Den lærer mig betænke,
At jeg er Støv og Muld,
De Bolt og Baand,
Det Jerne-Aag jeg drager,
Langt mere mig behager
End Gylden-Spiir i Haand.

K.

20. *O maatte ieg nu tale,
En trofast Herrens Mand,
Der kunde mig Husvale,
J dette fengsels Land,
Hvor sød og Kiær,
Hans Ord mig skulde være
dog ieg er saadan ære,
Nu icke meere værd.*

21. *Endnu er ingen bleven,
Saa haard paa denne Jord,
Saa vit der end er skreven,
Om Hexerie og Mord;
Men et ieg veed,
O lad det ogsaa kiende
at der er ingen Ende*

Paa Herrens Miskundhed.

22. *Har David lært dem Sange
Paa Zions Konge-Slot,
da giorte ieg dem bange,
Som drev paa noget got,
Til Herrens Priis,
Jeg lærte dem at Trolde,
Og Kirckegang at holde
Paa slemmest Hedensk viis.*

23. *Min fader lod mig lære,
ved flittig Skole-gang,
Den fromme Gud At ære,
Med daglig Bøn og Sang,
Men ieg mig lod,
Til Sathan overgive
Ham gandske at forskrive
Mit arme Liv og Blod.*

24. *Saa lader Gud mig finde,
En anden Skole-Tugt,
Hvor øynene maae rinde,
Til Ponitenses frugt,
Hvor hastig kand,
Manasses færdig Lære,
Den store Gud at ære
Udi et Hedensk Land.*

25. *Tack for den tunge Lencke,
J steden for mit Guld,
den lærer mig betencke,
at ieg er Støv og Muld;
De Bolt og Baand,
det Jerne Aag ieg drager,
Langt meere ieg behager,
End Gylden Spiir i haand.*

416

Trykt tekst, H.

19. *Jeg tabte Demant-Krone,
Jeg tabte Herre-Stand,
Jeg tabte Konge-Throne,
Jeg tabte Folk og Land,
Dog fant jeg her
End bedre Residentze,
Hvor jeg ved Poenitentze
Kand komme Himlen nær.*

20. *Thi vil jeg ej begiere,
Mit Slot igien at faae,
Forlanger intet meere
End denne mørke Vraae,
Naar du kun vil
Mig unde Naadens Rige,
Men derom vil jeg skrige,
Saa længe jeg er til.*

21. *Den grumme Syndsens Galde
Har sat sig for mit Bryst,
Ach! lad en Draabe falde
Min arme Siæl til Trøst,
Thi ellers maae
Jeg drukne i min Vaade,
Lad Naade, Naade, Naade*

Dog her for Retten gaae.

22. Ach! lad dig dog formilde,
Og giv mig Hierte-Mood,
For ald din Godheds-Kilde,
Min Frelsers Saar og Blod,
Saa skal mand faae
Din Naades Magt at kiende,
Og indtil Verdens Ende
Forundre sig derpaa.

K.

26. Jeg tabte Demant Krone,
Jeg tabte Herre-Stand,
Jeg tabte Konge Throne,
Jeg tabte Folck og Land,
da fant ieg her,
En bedre Residentze,
Hvor ieg ved Ponitentze
Kand komme Himlen nær.

27. Thi vil ieg ey begiere,
Mit Slot igien at faae,
Jeg ønsker intet meere,
End denne Mørcke Vraae,
Naar du kun vil,
Mig unde Naadens Rige,
Om Naade vil ieg skrige,
Saalenge ieg er til.

28. Den grumme Syndsens Galde,
Har sat sig for mit Brøst,
Ach lad en draabe falde,
Min arme Siel til trøst,
Thi ellers maae,
jeg druckne i min Vaade
Lad Naade, Naade, Naade,
Dog her for Retten gaae.

29. Ach lad dig dog formilde
Og gif *mit* Hierte Mood,
for ald din Godheds-Kilde,
min Frelsers Saar og Blod,
Saa skal mand faae
din Naades Magt at kiende,
Og indtil Verdens Ende,
forundre sig derpaa.

Nr. 117. O hvad er min syndig glæde. K, s. 3. Overskrift: Den bodferdige Synderindes Taarer Luc: 7-, 1, 4: et] en. 3, 2: samlet] samled. 4, 6: skrekke] skrecker = H. 9, 6: alt] ald. V. 12-13 mgl.

Nr. 118. Nu vel an mit bange hierte. K, s. 4. V. 1 mgl.: v. 2 og flg. står som fortsættelse af den foregående salme. 2, 2: drive] driver = H. 2, 6: drevet] dreven == H. 4, 7: lykkeligt] lykkelig == HJ1. 6, 2: skidne skiød] Skidne-Skiød. 6, 7: livets] lifsens = H. 7, 2: syndens] Syndsens = H. 8, 6: brede spor] brede-Spor. 10, 3: syndens] Syndsens = H. 11, 6: [Esu søde skiød] Søde Jesu Skiød. 13, 8: sorg] Sag. 15, 4: verdens sind] Verdens-Sind = H. 15, 6: hvo] hvem = H. 15, 7: I vinduer og dørre] i vindver og i dørre = H.

Nr. 144. O siel! hvor blev de gode ord. K, s. 19. Overskrift: Prøve hvordan mand har holden det sidste Løfte i Skrifte-Stolen. 1, 1: o siel] Min Siel. 2, 2: hiertens grund] Hiertens-Grund. V. 3 mgl. 4, 4: naades dør] Naades-Døør. 5, 6: haardt] hart = J2-3. 7, 4: fordervet] forderved. 8, 2: skiemte] skiempte. 8, 5: stefner al] stefner alt. 10, 1: randsag dit hierte ret for Gud] randsag dig Trofast for din Gud. 12, 1: blodig sved] blodig-Sved. 12, 6: smukt] smuck = J1-2.

Nr. 145. I morgen skal mit bryllup staae. K, s. 31. Overskrift: Aften Psalme, naar mand har været til Skrifte. 2, 3: med dug, som] den dug langt.

2, 4: den skal jeg faae] som ieg skal faa. 3, 1: kom morgen dog] kom Morgen dag = J3. 5, 4: ord] Suck. 7, 2: rette] retter. 7, 4: for dig] færdig. 8, 4: mit hiertes gandske deel] mit gandske hiertes deel.

Nr. 146. Aldrig kand jeg sige. K, s. 30. S. Overskrift i S: Efter alterens Sacramente. 2, 9: finder] feiler K. 3, 6: lyst] trøst S. 4, 9:]Esum] Jesum KS = J1-3. 5, 4: syngel] Siunge KS = J1-3. 5, 6: beske vand] bekke Vand KS = J3. 6, 4: din] min KS.

Nr. 147. Vil du til HErrens alter gaae. K, s. 8. 2, 3: den] som. 3, 5: ham] dem. 3, 7: hand skal ey dertil svare] de tør ey der til svare. 5, 1: skyld] Synd. 5, 4: Choræ] Chorah. 6, 2: syndens maade] Syndsens-Maade. 7, 1: saa see, o sikre siel! hvordan] saa see nu til min Siel hvordan. 10, 5: pinen] Synden. 10, 7: din klagen er for silde] din bod er da forsilde.

Nr. 150. O siel, som daglig glad og sund. K, s. 26. Overskrift: Forarbejder eders egen Saliggjørelse med frygt og Bevelse - Phil: 3. 1, 3: liden stund] liden-stund. 2, 3: men] mens = F. 2, 7: men siden heder det: fordømt] som derfor ogsaa gaar fordømt. 3, 5: betaling] betaling = FJ1-2. 4, 6: et] en. 5, 7: maa] kand. 6, 7: salig gjør] Salig-gjør. 7, 4: da al din fliid at bruge] forsigtighed at bruge. 8, 5: her] har. 8, 6: har] her. 9, 6: veemodelig] Væmodelig = FJ1-3. 10, 7: tien] elsk. 11, 3: ønske] ønsker. 11, 7-8: at Gud af naade... vel belønne] At Gud din Trofasthed og fliid Af Naade vil belønne.

Nr. 156. Jeg gaaer i fare, hvor jeg gaaer. T2a, s. 38; T3, s. 51. 1, 5: helved-brand] Helved-Baand T3; i T2a muligvis: Helved-Band. 2, 3: om] og T2a. 3. == F. 3, 4: hand] den T2a. 3. 3, 6: min] Vor T2a. 3. 4, 4: i] mod T2a. 3. 4, 6: gaaer] er T2a. 3. (i T2a. rettet fra gaaer til er). 5, 3: med] i T2a. 3. (i T2a rettet fra med til i). 5, 4: og] Hand T2a. 3. 5, 5: sin] sit T2a. 3. = FJ1.

Nr. 162. Bort verden af mit sind og øye. K, s. 28; T2a, s. 9; T3, s. 54. Mel.: Wer nur den lieben etc. K; Vaag op og Slaa paa dine strenge T2a. 3. Overskrift i T2a: Een Boed Psalme. 2, 1: hand] hvad T2a. 3. 4, 3: liv] Lyys K; dødens] dødsens KT2a. 3 == F. 6, 3: fiende] fiender K; bide] bidde T2a. 3. 7, 4: og hvad hand har] men dette alt K. - T2a og T3 har følgende efterskrift: O Gud udaf Din Naade Led mig paa Rette Wey Ophold mig i al Vaade At Jeg Vildfarer ey Lad ingen ting afvende Fra mig Din miskundhed Giv mig en Salig Ende Og Ævig Roe og Fred!

Nr. 164. Hvo vil med til himmerige. T2a, s. 17; T3, s. 69. Overskrift i T2a. 3: Om Christi Efterfølgelse, og Verdens fornægtelse. 1, 4: hierte] hiertet T2a. 1, 6: tiden] thi den T2a. 2, 6: bedrings graad] bedring graad T2a. 3, 5: gribes] grives T2a. 5, 1: maa] maat T3 = FJ1. 5, 3: syndens] Syndsens T3 = F. 5, 6: kun] kuns T2a. 5, 8: til] med T2a. 6, 7: ham mere lyde] da meer adlyde T2a. 6, 8: maatte det en steen fortryde] maatte de Resten fortryde T2a. 7, 8: staae] staar T2a = F; fordoms] til Doms T2a. 9, 7: gjorde] giorte T2a = F. 10, 7: svige] sviiger T2a.

Nr. 165. Den onde leve-maade. S. Overskrift: Dieses hat Hr. P. Brodersen selbst gemacht. Om Christi efterfølgelse. Mel. fra Gud vil ieg ey. 1, 2: Mødets] Kiødsens = F. 2, 2: vant] Vent. 2, 7-8: om end... dog ney] Om end undskyldig gjøres Saa gielder det dog ey (rettet fra Ney = F) = J1. 5, 1: vil] vilt = F. 6, 8: skal] skalt = F. 7, 8: oprigtig] ret trofast. 8, 2: med] mod. 8, 3: vil] vilt = F. 9, 6: som verden lystig render] som hele Verden render. 10, 6: lystes] lyster. 11, 3: selskabs glæde] Selskabs-Glæde.

Nr. 168: Eet er nødigt, dette ene. S. Overskrift: Eins ist noth, ach Herr. 1, 8: for alting] i alting. 2, 1: vil du] viltu. 2, 7: det ene nødvendige] det ene nødvendigste. 3, 1: Mariæ] Maria.
* * *
-- 418

5,11: o] du. 6, 5: os] mig. 6, 7: smykke] smyker. 7, 4: store] stærke. 7, 7: riv mig fra] rif fra mig = FJ1-3. 8, 5: derved] der ved. 8, 6: hiulpet] hiulpen = FJ1-2. 8, 8: thi] nu; synger] siunger = F. 9, 4: livets] liffsens = F. 10, 4: eller er blant] om ieg er blant. 10, 6: livets] liffsens = F. 10, 7: vellystens] Vellystes.

Nr. 173. Taalmodighed behøves. T3, s. 63. 1, 5: flok] folck. 2, 2: kiødet] Kiøddet = F. 4, 7: kiødets] Kiøddets. 8, 4: spadsere-gang] Spatzere Gang = F. 11, 5: kaabberskiold] Kobber-skiold = J1-3. 11, 7: smerter] Smerte. 14, 4: hovedsum] Hovet Sum. 14, 7: en taalig ende] et taalligt Ende = F.

Nr. 197. Den vey gaaer vist til himmerige. S. Overskrift: Om Korsets Hæmmelighed. See i Psalmebogen Pag. 76. 1, 3: hans] sit. 1, 4: er] var. 2, 7: derimod] der imod. 4, 2: sunket] siunket = J1-3. 5, 1: høye] store. 5, 6: korsets] Kaarsens. 9, 1: vore] vor, fejlskrift. 9, 2: verdens tanker] Verdens-Tanker. 9, 6: taalig] taallig = I; korses gang] Korsens-Gang. 9, 7: ønske] ønsker = I. 14, 7: dermed] derved. 16, 2: hob] haab = J1-3. 18, 7: man] de.

Nr. 203. Nærmer kun eder, spot, jammer og nød. S. Overskrift: Nähert euch immer creutz Jammer und Schmerz. 2, 3: hedeste] heftigste. 2, 5: bære] bærer. 3, 5: da] saa. 5, 2: skal] skalt = I. 6, 1:]Esum] Jesus. 6, 6:]Esum] Jesus. 7, 6: til last] en last.

Nr. 207. Far dog fort! far dog fort. T2a, s. 24. 1, 2: livets] livsens = I. 1, 3: slykkes] sluches. 1, 6: livets] livsens = I. 2, 5: livets] livsens = I. 2, 6: fiendens] fiendernes. 3, 3: stoer] staaer. 4, 3: forslag] forslav.

5, 5: vinde] finde, skrivefejl. 6, 5: saa lad det kiende] saa det kiende, glemt ord. 7, 6: kun] kuns.

Nr. 208. Her løber jeg i blinde. K, s. 20. Se også s. 422. Overskrift: Den anfgtede Siels Klage. 2, 7: fandt] fick. 3, 3: brude-baand] Brude-benck. 5, 2: haardt] hart = IJ2-3. 5, 3: søde kilde] søde-Kilde. Jesus] Jesu Svar. 6, 6: hvem bilder dig dog ind] hvad bilder du dig ind? 7, 2: sad] stod. 7, 3: nød] kors. 7, 4: i] ved. 7, 7: dødens] dødsens = I. 8, 8: dødens] dødsens = I. 9, 8: sin] min. 10, 8: umueligt] umelig = I. 11, 4: ney, kommer kors og trang] ney Kumer, Kors, og Trang = IJ1-3. 11, 5: saa er det du maa lide] saa er jo det du lider. 12, 1: din] dend. 12, 6: engle-liig] Engle liig.

Nr. 210. Jammer har mig plat omgivet. K, s. 24. Overskrift: Oversat af Tydschen. Jammer hat mich gantz umgeben. Sielen] Sielens Klage. 2, 6: ikke lod mig] lod mig ikke. 2, 7: følge] holde. 3, 7: snart fortvilet] fast fortvilte. 5, 6: mig] dig. 5, 7: fra at finde trøst i nød] fra at trøste mig i nød. 7, 1: jeg] mand, 7, 6: synes] Siunes = IJ1-3. 8, 7: helved-slagtet fæ] Helved-Slagte-fæ. JEsus] Jesu Svar. 10, 1: hold] holt = I. 10, 5: smukt] smuck = IJ1-3. 11, 2: vist] snart. 11, 4: lifligt] liflig = I. 12, 1: din] den = J7. 13, 7: taalig] taallig = I. 15, 2: livets] Lifsens = I; haardt] hart = IJ1-3. 15, 3: vente] Venter. 16, 5: vee] væ. 17, 6: vil] skal; frelser] Jesus. Sielen] mgl. 18, 1: da] dog.

Nr. 214: Hvad fattes mig? hvi er jeg dog. K, s. 6; T2a, s. 12. Overskrift i T2a: Een Smuck Psalme om at søge dend Guds Naade igien som er forlaaret 1, 4: sunken] siuncken KT2a = IJ1-3. 2, 6: hvert] hver T2a; daarligt] daarlig K = I; hørde] hørte KT2a = I. 2, 8: rørde] rørte KT2a = I. 4, 1: est du] estu K. 4, 6: for mig saa fremmed bleven] saa fremmet for mig bleven K. 4, 8: livets] lifsens K, livsens T2a == I. 6, 1: du mit forvendte hierte! kom]imidlertiid mit Hierte kom K. 6, 4: jo] ja T2a = IJ1. 6, 7: dit] det T2a. 9, 1: JEsu] Jesus T2a. 9, 4: rinde] ***
-- -- 419

iflg. Otzen: tinde T2a; der står dog måske: Rinde. 10, 3: vilde JEsus mig dog ind] vilde mig dog Jesus ind K. 10, 8: troes] troens T2a = J6-7. 11, 1: nu] o K. 11, 2: alt] nu K. 11, 3: at] da K. 11, 5: da] ret K. Mellem vers 5 og 6 har K følgende vers: Jeg vil til Jesu Alter gaae, Hans Kiød og Blod annamme, At ieg min arme Siel kand faae I Andagts fyrr og flamme Den Paradises søde Frugt Og Lifsens Himmel-Kilde, Skal drive Sickerhed paa flugt Og Sathans glæde spille.

Nr. 215. O vaager op af verdens drømme. T2a, s. 21. Overskrift: Een Anden (Den foregående salme: »Hvo vil med til Himmerige« har overskriften: Om Christi Efterfølgelse, og Verdens fornægtelse), 1, 5: syndens] Syndsens = I. 1, 6: der] Her. 2, 1: syndens] Syndsens = I. 2, 2: vige] Viiger. 3, 4: desto meer] Disto beder. 3, 5: o] og. 5, 2: u-beleylig] u-behaglig. 5, 4: en deylig, riig og sund] en Deylig ung og sund. 7, 4: for silde] forsildig = IJ1-3.

Nr. 230. O søde naade-stand. T3, s. 73. Overskrift: Om Troens Herlighed. 4, 7: himlens naades] Himlens Naadens. 5, 8: syndens] Syndsens. 6, 7: dødens] Dødsens. 7, 3: dødens] dødsens. 8, 2: livets] livsens. 8, 2. 4: rinde; finde] rinder; finder. 8, 6: intet slaverie] ingen Sclaverie = J1. 10, 2: syndens] Syndsens. 11, 2. 4: vundet; fundet] vunden; funden. 12, 1: søger] søde; naadens stand] Naade-Stand. 14, 3: lifligt] livligt = J1. 14, 5: erindre] erindrer.

Nr. 245. Hvad ere de christne dog glimrende smukke. K, s. 41.

Håndskriftets afvigelser fra den trykte tekst er angivet ved kursiv.

Trykt tekst, J1.

1. Hvad ere de christne dog glimrende smukke
Indvortes, udvortes har solen dem brendt,
De frugter, som JEsus dem giver at plukke,
Er dennem allene, ey andre bekiendt,
Hvad ingen kand fatte,
Hvad ingen kand skatte,
Har disse livagtig i siælen befunden
At være som lyset i mørke oprunden.

2. Udvortes de synes som palter og klude,
Vidunder for verden, og englernes spee,
Men inden til ere de deylige brude
Med JEsu i armene livlig at see,
Ja tidernes under,
Som dagligen stunder
Og stræbe kun efter, [h] vor tiden sig ender
At kysse vor JEsu med palmer i hænder.

3. De ere vel ellers af Adam som andre,

Og bære den jordiske billede med,

K.

1. Som liliens hierte kand holdes i Grøde,
Skiønt Soolen de yderste Blade har brent,
Saa ere de Christne ey indentil døde,
Skiønt Livet for Verden er ick bekient,
Hvad ingen besinder
Langt mindre befinder
Har de saa livagtig indvortes befunden
At være som lyset i Mørcket oprunden.

2. Som skidne udfejede Palte og Klude
Saa ere de Verdens Vidunder og Spee
Men inden til ere de deilige brude
Med Jesu i armene liflig at see,
Ja tidernes under,
Som dagligen stunder
Og *stræber* kun efter naar Verden har Ende,
At kysse vor Jesum med Palmer i hænde.

3. De ere vel ellers af Adam som andre,
Og bære *det Jordiske* billede med;

* 420

Trykt tekst, J1.

De vaage og sove, arbeyde og vandre,
Og lide saa vel som de andre fortræd,
I jordiske skikke
I mad og i drikke
Man seer dem ey noget særdeles at gjøre,
Kun at de af verdens lyst intet vil høre.

4. Dog er de af himmelske herkomst og stamme,
Som Herren ved ordet indvortes har fød,
Saa yndig en lue af himmelske flamme,
Opammet i over-Jerusalem's skiød,
Guds Engle sig glæde
Blant dennem at træde,
I samqvem at siunge: hallelujah! amen.
Hvor deylig maae dette dog klinge tilsammen.

5. De ere vel svage, dog verden forsvare,
I himlen de leve, paa jorden de gaaer,
De nyde Guds fred i den yderste fare,
De fattes, og alting dog har og formaaer,
De kommer i skade
Og bliver dog glade,
Udvortes de synes som visne og døde,
Og staaer dog indvortes i deyligste grøde.

6. Naar engle-basunen hans komme bebuder,
Som er dem og giver dem livet og nok,
Da skal de som jordens høypægtige guder
Til verdens forundring i offentlig flok
Ret synlig regiere,
Og evig florere,
I aller livsaligste herlighed blinke,
Naar, verden, din glæde, som aadsel vil stinke.

7. O! springer i dale og bierge tillige,
Mod solen, af himlen velsignede jord,

K.

De vaage og sove arbeide og vandre,
Og lide saa vel som de *onde* fortræd,
J Jordiske Skicke,
J Mad og i dricke,
Mand seer dem ey noget serdeeles at gjøre
Kun at de af Verdens Lyst intet vil høre.

4. Dog *indentil* ere de *himmelske* Poder,
Som Gud *aldsom mægtigste selver* har fød,
De Kalde Jerusalem oven til Moder,
Opammes i hendes *livsalige* Skiød,
Guds Engle sig glæde
Bland dennem at træde
Som *Sødskende* flockes med *mengede* Toner
At *priise* de *Trende* Guddommens Personer.

5. De ere vel svage dog verden *forsvarer*
J himlen de leve paa Jorden *dog gaae*
De nyde Guds fred i *de farer*
Dem fattes, *dog* ald ting de har og *formaae*,
J *Skiendsel* og Skade
De blive dog Glade,
De synes som *døde* og *eje* dog *Livet*,
Som dennem ved Troen til Jesum er givet.

6. Naar Engle Basunen hans Komme bebuder
Som er dem og giver dem Livet og nock.
Da skal de som Jordens *højprægtige* Guder
Til Verdens forundring i offentlig flock
Ret synlig regiere
Og ævig florere
Guds himle som *funcklende* Stierner *bepryde*,
Det alle skal see og saa mange fortryde.

7. O! springer i Dale og *Klipper* tillige,
vær lystig vor Moder du *sorteste* Jord

*

* ---
- 421

Trykt tekst, J1.

Du bærer Guds naades det deylige rige,
Hvor himlenes roser saa hemmelig groer,
Naar dommedag kommer,
Begynder din sommer,
Naar deres forborgene levnet fremstiger,
Hvor efter med dennem du sukker og figer.

8. O JEsu! vort lives livsaligste eje,
Den inderste verdens forborgene flor,
Hielp, at vi udvælge de skiulteste veye,
(Skiønt korset os svier saa sorte som jord,)
Her ikke bekiendte,
For verden forventte,
Her skiulte med Christo i Faderen leve,
Der offentlig med ham i himlene sveve.

K.

Du bærer Guds Naades det deilige Rige
hvor himlenes Roser saa hemmelig gror
Din Sommer skal kiendes,
Naar Vinteren Endes
Saa mange Guds helgenes skiulteste Graver
Saa mange skal findes Guds blomstrende haver.

8. O! Jesu vor *Glæde* Vor Arv og Vor Eje
Den inderste Verdens forborgene *Ziir*.
Lad os ej forlade de lønlige veje
Om Korset end brender os sort som Papir
Her spottelig skiendte
Og lidet bekiendte
her *lønlig* med Christo i faderen levet
hist offentlig med ham i himlene svevet.

Nr. 256. See dagen bryder frem med magt. K., s. 42. Se også s. 422. Overskrift: En Morgen Psalme. Mel.: Chrysillis du mit Verdens Guld. 2, 9: gjør mig sielen] gjør mit Hierte = J1-2. 2, 13: over alt] overalt. 3, 1: ach det forfrisker] ah! det forsuckrer. 3, 5: glæder] glæde = J1-2.6-7. 3, 10-11: paa [Esum] paa Jesu. 3, 18: vogned] vognet. 3, 20: før] da. 4, 13: ach] ah. 4, 15: verdens lyst] verden lyst. 5, 4: min [Jesus fører mig] Min Jesus før' mig. 5, 12: syngel] siunge == J1-3.

Nr. 257. Syng hierte! syng en aftensang. K, s. 44. Se også s. 422. Overskrift: Aften Sang af samme Melodie. 1, 1: syng... syng] siung... siung = J1-3. 1, 10: fryder] fryde. 1, 19: dog] og. 2, 13. 17: ey, at] ej at. 2, 15: honningsød] hunning sød. 3, 13: jeg] dog == J1. 4, 14: skalt] skal = J6-7.

Læsemåder fra tyske originaler er tilføjet i fodnoten, når de står den ene variant nærmere end den anden. Ved Brorsons oversættelser ligger så godt som altid Schraders Tøndersalmebog (*Schr.*) til grund; men i enkelte tilfælde - og netop i visse af de salmer, vi her har med at gøre - ses han at have fulgt Freylinghausens *Geistreiches Gesangbuch*. Dette er angivet ved *Freyl.*

Af de 4 oversatte salmer i *K* findes nr. 210 hverken hos Freylinghausen eller Schrader, hvorimod nr. 115, 162 og 245 findes hos begge, men sådan, at Schrader ved tilføjelse eller på anden måde har foretaget ændringer (se kommentaren til salmerne). Man har undret sig over, at disse ændringer ikke genfindes hos Brorson; men det forstås let, når man husker på den tidlige tilblivelsestid for *K* og endnu mere for de i *K* optagne Brorsonsamlinger. Dengang de blev til, har Schraders salmebog sikkert ikke været udgivet, og senere, da Brorson lod salmerne trykke, har han ikke ønsket - eller ikke tænkt på - at fravige den form, * * 422

de een gang havde fået*). Ved dem er altså Freylinghausen simpelt hen grundlaget. Se Otzen, anf. skr., s. 4; Fr. Orluf, anf. skr., s. 85 flg.

Noget anderledes ligger det med nr. 53, som vi har i *T1*. Her har Schrader også ændret formen hos Freylinghausen, medens Brorson følger denne. Men i dette tilfælde, hvor salmen findes i Nogle Jule-Psalmer fra 1732, kan der ikke være tale om, at Brorson ikke skulle have kendt Schraders form. Nej, hvad man må lægge mærke til, er, at Schraders ændring blot bestod i, at han fjernede et omkvæd på 2 slutningslinier og erstattede det med et halleluja. Grunden hertil var åbenbart, at han ønskede at få salmen tilpasset til en anden melodi (*Erschienen ist der herrlich' tag*); og at den musikalske Brorson ikke har villet af med den oprindelige melodi (*Triumph, triumph! es kömmt mit pracht*), er jo kun, hvad man kunne vente. Noget lignende møder vi ved nr. 216, som ikke findes i de håndskrevne samlinger.

- - -

Johanna Christina Rieses bog (Univbibl., se L. J. Koch, *Brorson-Studier*, 1936, s. 61-70), som først indeholder Nogle Jule-Psalmer, 1732, og Nic. Brorsons Sidste Afskeed, 1727, har derefter hvide blade og på en del af dem med ejerindens håndskrift flere salmer og en bøn. Af H. A. Brorson er her nr. 256, 257, 208 foruden til sidst med en anden hånd nr. 131, 1-3. På forsatsbladet har ejerinden skrevet nr. 6, 7 som allerede gengivet I, s. 31. Varianterne i dette vers og læsemåden *Humblebo* i nr. 257, 2, 5 (modsat i *J1:huuleboe*) viser, at afskrifterne går tilbage til tiden før *J1*. Varianterne i de 3 ovennævnte salmer, hvoraf flere falder sammen med *K*, er følgende:

Nr. 208. Her løber jeg i blinde. 1, 7: hiertets baand] hiertet snart. 3, 1: hvi] thi; saa] ieg. 3, 3: en] og. 4, 3: at] saa; plat] slet. 5, 2: haardt] hart = IJ2-3 *K*. Jesus] Jesu Svar = *K*. 6, 6: hvem bilder dig dog ind] hvad bilder du dig ind = *K*. 7, 4: i sielens stille roe] ved Himlensz søde Roe. 7, 7: dødens] dø[d]sens = *IK*. 8, 8: dødens] Dødsens = *IK*. 11, 4: kommer] Kummer = IJ1-3 *K*. 12, 6: engle-liig] Engle liig = *K*.

Nr. 256. See dagen bryder frem med magt. 2, 9: gjør mig sielen] gjør mit Hierte = J1-2 *K*. 5, 5: sin] din. 5, 12: syngel] siunge = J1-3 *K*.

Nr. 257. Syng, hierte! syng en aftensang. 1, 1: syng... syng] siung... siung = J1-3 *K*. 2, 13. 17: ey, at] ey at = *K*. 3, 1: hiem] hen. 3, 13: jeg] dog = J1 *K*.

* 423